מה אשיב לה'

שנה ז | גליון 333

פרשת וישלח תשפ"ז

תמכין דאורייתא

"ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו" (ל"ב - כ"ו)

כתוב בזוהר הקדוש, שכף ירך יעקב שנשברה הכוונה ל'**תמכין דאורייתא**', כלומר, תומכי ומחזיקי התורה. ביאר זאת ה"חפץ חיים", יעקב אבינו הוא עמוד התורה, והמלאך בא להילחם עמו שלא תהיה תורה. אמנם הוא נכשל בכך, אך הוא הצליח לשבור מעט את ה"זבולון", ולכן החזקת התורה והישיבות קשה כלכך.

בספר "בצלו חמדתי" מסופר על ראש ישיבת מיר רבי אליעזר יהודה פינקל, שהלך לראש הג'וינט בליוויו שלרבי אברהם קלמנוביץ, כדי לבקש תמיכה לישיבה. הביאו איתם גיליון נייר ענק, ועליו מודבקות תמונות של למעלה מארבע מאות בחורי ישיבה. הראולו את התמונות, ואמרו לו שצריך לדאוג לבחורים אלו. סירב ראש הג'וינט לאשר את תמיכת הארגון, באומרו שהוא רואה בתמונות שלכל בחור יש כובע וחליפה, משמע שהם בעלי יכולת... לעומתם יש יהודים שאין להם בגד ללבוש, ולהם צריך לתרום. עונה לו הרב קלמנוביץ, דע לך, שלא צילמנו את כל הבחורים יחד, אלא כל תמונה בנפרד, כי יש לנו רק כובע וחליפה אחת, והם עברו מאחד לאחד לצורך התמונה...

יש לזכור כי התמכין דאוריתא אינם דווקא הגבירים וראשי הכוללים אלא גם שעות השינה ושמירת בריאות הגוף ושמחת הנפש, שרואים בהם את הצלחת פגיעת שרו של עשו לדאבוננו.

הפונוביזע'ר רב היה אומר: בתורה עצמה הסט"א לא יכול לפגוע, לכן הוא פגע ב'תמכין'.

הגאון רבי משה שמעון דיסקין זצ"ל אמר פעם בכאב: בימינו אנו רואים אנו כי השטן ברצונו לפגוע בתורה לא פוגע כלכלית דוקא בלומדי התורה אלא חודר הוא אף ל"פת במלח" והופך עצמו להיות התמכין דאורייתא ... על ידי שהוא זה שנותן את התקציבים, וזה משפיע קלקול על טהרתה של תורה. וכעין מה שהגרי"ח זוננפלד זצ"ל ביאר על אחז שסגר את כל בתי הכנסת, שכתוב בחז"ל (ירושלמי סנהדרין נ, ב) שנקרא שמו 'אחז' על שאחז בבתי כניסיות ובבתי מדרשות; ושאל הגרי"ח שלכאורה היה צריך שמו להיות 'סגר', ולא 'אחז', וביאר שבדווקא נקרא שמו אחז ולא 'סגר', כי לא הגיע וסגר את בתי המדרש בפתאומיות והרגע אחד, אלא בתהליך ערמומי ומתוחכם ש'אחז' בבתי המדרשות וכביכול דאג להם כדי שיום אחד זה ייפסק ואז הכל יסגר מאליו. ועל זה כתוב (מדרש רבה בראשית מב ד)וכיון שאחז בתי כנסיות ובתי מדרשות התחילו הכל צווחים ווי, ויהי בימי אחז.

סיפר הגאון רבי דן סגל שליט"א, שבעת פותחו את כולל האברכים הציע לו אחד מחברי הכנסת החרדיים להחזיק את הכולל ע"י תקציב, וסירב כי הסתדר בלא זה. לאחמ"כ הרהר שמא קנאות יתרה היא זו לא לקחת כסף שמציעים לו, ופנה בשאלה אל מרן הגראי"ל שטינמן, ונענה שבודאי שכמה שאפשר יש להימנע מלקחת מהמדינה יש לעשות כן, שהרי כידוע אמר הגר"א כי אם היו בונים ביהכנ"ס באופן שמתחילת חטיבת העצים היה נעשה בכוונה ו'לשמה' לא היתה מחשבה זרה נכנסת אצל המתפלל בבית הכנסת ההוא, וכהביאור על מה שר' חייא השתבח בעצמו שעבד דלא תשתכח תורה מישראל, שזרע פשתן וטווה ממנו חוטים וארג רשתות וצד צבאים וכו' (ב"מ פה ע"ב), ומדוע לו כל זה, אלא שבכדי שלא תשתכח תורה מישראל צריך שמתחילת העניין יהיה הדבר כל עסקו מקודש, וכן בעניין זה, והפטיר הגראי"ל: מי יודע כמה נשירות וירידת הדורות היינו חוסכים אם לא היו נצרכים לקבל מהמדינה.

כאשר נכנסו לקואליציה בהוראת מרן הרב שך זיע"א, דיבר אז מרן על משלו של הח"ח באותה זקנה ששקצים הפכו לה את הסל עם התפוחים שהעמידה למכירה וכולם התחילו חוטפים מהתפוחים המתפזרים, והיא התחילה בוכה ומצעקת על אשר עוללו לה. עבר שם פיקח אחד ואמר לה: כולם חוטפים, תחטפי גם את! וע"ז הדרך אנו מתנהגים ביחס ללקיחת התקציבים מהמדינה. [אמרו זאת לגאון רי"ד סולוביצ'יק זצ"ל, ואמר: אבל החולקים סוברים שהתפוחים הם טבל ...] (רח"ב נבנצאל)

הי' אומר הגאון הגדול ר' שמואל בירנבוים זצ"ל שהגבירים והנגידים חושבים שהם המחזיקים את התורה, והם אינם מבינים שההיפך הוא הנכון, שבזה שהם תורמים מהונם לתורה התורה מחזיק אותם. וזהו מ"ש שנגע השטן בתמכין דאורייתא, שהם חושבים שהתורה קיים בזכותם.

הדלקת נרות 4:08 **שקיעת החמה** 4:38 **צאת השבת** 5:14

סוף זמן קריית שמע 8:06 8:53 **הפטרה** "חזון עובדיה"

דבר העורך

נָחָשׁ נָשַׁךְ נָשַׁק

אחרי שנים של עוינות, חלה הפשרה ביחסים...
אחרי הסתה ממושכת, איומים, שנאה, פילוג ושיסוי, פתאום משהו זז שם...
אחרי שביסס את מעמדו עם מאות אלפים שבחרו בדרכו, ורצו ללכת באש ובמים למען האידאולוגיה ההרסנית שלו, לבלוע ולרמוס את 'יושבי האהלים', פתאום הגיעה עת פקודה.
המציאות יצרה עידן חדש, בו אפשר להסיר את השנאה, 'לשבת עם החרדים', אולי לכרות ברית חדשה, 'לפתוח את הקלפים' מחדש...
האמנם ?! ?!
'ויחבקהו, ויפול על צווארו וישקהו ויבכו'. נקודת המפגש ההיסטורית בין יעקב לעשו. למרות כל החששות, ועל אף צבאו העצום (400 ראשי גייסות, שכל אחד פיקד על 400 חיילים, סה"כ 160,000 חיילים), עשו ניגש ליעקב, ומנשקו ובוכה.
'נקוד על וישקהו'. ונחלקו רבותינו בזה, האם נכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו באמת, או שבאמת בא לנשוך אותו בצווארו, ונעשה צוואר יעקב שיש, ונשברו שיניו של עשו, ולכן בכה... (עי' רש"י ותרגום ויונתן).
וכשאנו רואים שונאים ומסיתים משכבר הימים (לאחר שבעבר הרחוק היו אכן 'באחוה' עמנו, כמו יעקב ועשו בילדותם...), ולפתע הפכו את עורם, מפירים כל הבטחה למאות האלפים שבחרו בהם, ומוכנים לבוא 'ולהתפשר' על ליבת המצע שלהם...
וימים יגידו, האם אכן מקרה זה יהיה 'נקוד על ישראל ביתנו' האם בא לנשק, אע"פ שהלכה שעשו שונא ליעקב (אצל לבן, ובמקרה דידן, 'גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם, יותר משנאה ששונאין אומות העולם את ישראל, פסחים מט:), או שאכן בא לנשוך, עם כל העוצמה...
אך גם אם באמת כוונתו היא לנשוך, בל נשכח שאנחנו עם קשה עורף, ונסיון לשבור אותנו עלול להסתיים בשבירת שיניים... כמו שצוואר של יעקב הפך לשיש ושיבר שיניו של עשו.
מיד אחרי המפגש, עשו מציע ליעקב 'בא תלך עמנו'. יש לי צבא, שלטון, כח, מנדטים, משרדים, רק תצטרף אלינו... נקים קואליציה...
אך יעקב 'מתחמק' באלגנטיות... אכן אולי השלמנו, אולי הסרנו קצת את חומות האיבה (ימים יגידו), אך 'אני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה ולרגל הילדים'... תתקדם אתה לשעיר, ואני אסתדר באזור הנוחות שלי... ללא השפעה של רשעים... ירחיק מעליו את הדרך...
מה שקרה לאחר מכן, היה מפתיע: 'וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה' לבדו. כל צבאו האדיר והגיבור, כל מלחכי הפנכה שהיו עמו, התפזרו איש איש למקומו. כשראו ש'האחדות' המזויפת שלהם לא הביאה תוצאות, התפוגגו ונעלמו.
אך שאלה אחת נותרת פתוחה: מה אכן הביא את עשו 'לשנות

המשך בעמוד ג' >>>

פנינים

♦ **וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשיו אחיו ארצה שעיר** "כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל הכתוב ה"א בסופה. [רש"י] רבי מנדל מורקא שאל, מה הרווח שתיבה שצריכה למ"ד בתחילתה, הטיל לה הכתוב ה' בסופה? הרי בין כה וכה יצטרכו להוסיף אות, ומדוע הוסיפו ה' בסוף תיבה במקום ה"ל בתחילתה. אלא, יש ללמוד מכאן יסוד חשוב .אם בין כה וכה נצטרך לומר ולדבר, כדאי לדחות את הדיבור לאח"כ, כי ככל שאפשר להרבות בשתיקה, עדיף .

♦ **" עם לבן גרתי ואחר עד עתה** "כתוב בתרגום ירושלמי, ביקש יעקב שיגידו לעשיו בלשון הקודש. מדוע ?כי יצחק אומר לעשיו "והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צווארך", שכאשר יעקב ימרוד בקב"ה, עשיו ישלוט בו. וא"כ, אדם שמקיים את כל תרי"ג המצוות אך מוסיף עוד מצוה אחת ונהיה תרי"ד מצוות, הוא מורד בקב"ה .ואם המלאכים היו אומרים לו בלשון ארמי, בארמית במקום "גרתי "אומרים "דרתי", עשיו יחשוב, עכשיו אני יכול לנצח אותו, כי הוא מורד בקב"ה, לכן ביקש יעקב שיאמרו בלשון הקודש "גרתי."

♦ **ויאמר אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו** את המילה "**והכהו**" אפשר לקרא ישר והפוך, כי כשאדם מכה, המכה תחזור אליו בחזרה.

♦ **" ויקח מן הבא בידו מנחה לעשיו אחי"** שפעם התלוננו בפני האדמו"ר סאטמר שהגיע לבית המשפט פרקליט מחוזי, רשע מרושע, אנטישמי מושבע, והיהודים מפחדים להתקרב אליו ולשחדו. אמר להם הרבי מסאטמר - ממה אתם נבהלים, הוא בסדר גמור. כפי שאני רואה, יש לו ידיים, ואם יש לו ידיים הוא יקח, כי הידיים של עשיו נמשכות לקבל מנחה מיעקב. וזה מה שכתוב בהגדה של פסח "והקב"ה מצילנו מידם", כלומר, הקב"ה מציל אותנו אודות לעובדה שיש להם ידיים .הוסיף הרבי מסאטמר שרעיון זה רמוז בפרשת התוכחה בפסוק "גוי עז פנים אשר לא ישא פנים", ואילו לגבי הדיינים התורה אומרת "לא ישא פנים ולא יקח שוחד" , וכן "לא תכיר פנים ולא תקח שוחד , "ויש בזה שני ציווים, האחד לא תכיר פנים, והשני ולא תקח שוחד. ואילו בתוכחה נאמר על הגוי "אשר לא ישא פנים" בלבד ,ולא מוזכר שלא יקח שוחד, אמר הרבי, פסוק זה לצד הקללה יש בו גם נחמה, סימן שגם גוי עז פנים לוקח שוחד, וזוהי הנחמה .

♦ מסופר על רבי חיים מוואלוז'ין, שהלך להשתדל אצל שר חשוב אחרי שהצאר דיבר נגד היהודים מתוך כוונה לגרשם מארצו. הבעיה הייתה שהשר היה שונא יהודים גדול, ולא רצה לדבר עם אף יהודי .לקח ר' חיים וואלוז'ינר את הכסף, והלך לבית השר. השומרים סירבו לתת לו להיכנס. אמר להם ר' חיים, תאמרו לו שאני רוצה לומר לו רק שתי מילים .השומרים חזרו בחזרה, הלכו לשאול, והשר הסכים בתנאי שלא ידבר יותר משתי מילים .נכנס ר' חיים אל השר והניח על שולחנו צרור כסף, אמר לו "קח ושתוק "ויצא החוצה . למחרת בישיבת השרים שנכנסה לקיסר לדון באשר לגירוש היהודים ,התנגדו השרים לגרש את היהודים, והחלו לדבר בשבחם. הצאר הופתע , הלא בישיבה הקודמת דיברו כולם בעד גירוש היהודים, והסכימו לקבל את ההחלטה בישיבה היום, והנה היום התהפכה הקערה על פיה .הצאר שם לב שהשר הכי חשוב שלו יושב ושותק. שאל אותו הקיסר, "למה אתה כל כך מהורהר היום"? ענה השר, אדוני הקיסר, חושב אני לעצמי אם אני קיבלתי סכום כסף גדול רק בשביל שאשתוק, כמה כבר קיבלו השרים האחרים כדי לדבר ...

♦ **"ויקח מן הבא בידו מנחה לעשיו אחיו"** הרבי מקוצק היה אומר, מי שלוקח הכל מכל מה שבא לידו, אינו בורר רק את הנצרך לו ואינו בודק אם הוא טוב עבורו, הריהו מנחה לעשיו .הרב וולבה היה אומר תמיד, שבחור שלכל מקום שקוראים לו הוא מגיע ,הוא מכניס את עצמו לגדרי "בהמה", שהרי אחד מקנייניה הוא "קורא לו והיא באה".

♦ **ויחבקהו וישקהו** "אמר רשב"י: הלכה היא בידוע שעשו שונא לייעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו. הביטוי 'חסיד אומות העולם 'שמקורו ברמב"ם, טעון ביאור: מדוע לא ייקרא 'צדיק אומות העולם .'הביאו לפרש בצחות, שחז"ל הגדירו את ה'חסיד' כמי שעושה לפנים משורת הדין, והנה גוי שאוהב ישראל - אינו מקיים את ההלכה 'בידוע שעשו שונא לייעקב', וכיון שאינו עושה לפי ההלכה אלא 'לפנים משורת הדין' - לכך נקרא 'חסיד אומות העולם'...

♦ **הצילני נא מיד אחי מיד עשיו** "בפירוש הרוקח כתב בשם מדרש אגדה: אחרי שברח יעקב לחרן, נולד לעשיו בן וקרא אותו בשם "אחי", כדי שלא ישכח מה שעשה לו יעקב, וכשגדל קצת, ציווה אותו אביו שבכל מקום שימצא את יעקב, שיהרוג אותו, וזהו שהתפלל יעקב "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו "

♦ **" ויאבק איש עמו** "פעם אחת באסיפה חשובה על התחזקות בלימוד התורה. שאל ה"חפץ חיים" מדוע נאבק שרו של עשו עם יעקב? מדוע חיכה כל כך הרבה זמן, הרי היה יכול להיאבק עם אברהם או עם יצחק? אלא תירץ ה"חפץ חיים" אברהם אבינו מסמל את ה"חסד", יצחק אבינו מסמל את ה"עבודה" , ואילו יעקב מסמל את ה"תורה"... שרו של עשו - סיים ה"חפץ חיים" - יכול היה לסבול את החסד, יכול היה לסבול את העבודה, אבל בשום אופן אינו יכול לסבול את התורה! שכן התורה היא יסוד קיומו של עם ישראל, משום כך, בכל עת מכריז הוא מלחמה על התורה ולומדיה! עלינו להירתם כולנו יחד למלחמה בו, ולנצחו !

♦ **" ויאבק איש עמו-** "ופירשו רבותינו ז"ל זה שרו של עשו. מסופר שהרב הקדוש רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א קרא לאיש ממקורביו קודם חג הפסח לצאת בשליחות לאסוף מעות עבור דבר מצוה. בא אותו שליח לאדם שהיה מפורסם כגביר להתרימו לעניין החשוב, ופגשו בעת אפית מצות. מכיוון שהיה עסוק באותה השעה במלאכת האפייה, לא התפנה ולא התייחס לשליח בדבר הצדקה. כשחזר המקורב לרבי עם מעות הצדקה שגבה, שאלו הרבי האם היה גם אצל אותו גביר, השיבו המקורב שאכן הגיע אליו אולם לא השיגו בזמן טוב, מאחר שהיה טרוד באפית המצות, ולא אסתייע מלתא שיקבל ממנו נדבה .בהגיע חג השבועות, כאשר בא אותו הנגיד לרבי, פנה ואמר לו הרבי: אצל יעקב אבינו כתוב 'ויאבק איש עמו' ופירש"י זה שרו של עשו, ואילו אצל יוסף הצדיק כתוב 'וימצאהו איש והנה תועה בשדה' ושם אומר רש"י, 'איש' זה המלאך גבריאל .מנין לרש"י לפרש ש'איש' הנאמר כאן זה שרו של עשו ו'איש' הנאמר שם זהו המלאך גבריאל רק הענין הוא, שיעקב טרח קשה להעביר את כל אשר לו לצד ב' של הנהר ושכח פכים קטנים, וכאשר בקש מהאיש לעזור לו השיב שהגיע זמנו לומר שירה ואין לו זמן לסייע לו אחר שטרוד הוא כבר במצווה אחרת .מכאן הבין רש"י שהיה זה שרו של עשו, כי כשצריכים לעשות טובה ליהודי אין שום תירוץ בעולם שצריכים עכשיו להתפלל .אולם אצל יוסף כתוב 'והנה תעה בשדה' ו'האיש' ריחם עליו ושאלו "מה תבקש" על מנת לעזור לו, מכאן מוכח שהיה זה המלאך גבריאל.

♦ **יש לי רב אחי יהי לך אשר לך** מאימתי נעשה עשו שונא מתנות ומסתפק במה שיש לו ?מבאר ה'כתב סופר' בדרך צחות :פעמיים כבר רימה יעקב את עשו - במכירת הבכורה ובנטילת הברכות .לבד מזאת, מספר לו יעקב בעצמו "עם לבן גרתי", ועם כל רמאויותיו -הסתדרתי איתו מצוין ולא הצליח לרמות אותי .אם יעקב נותן לי עכשיו מתנות - עורך עשו חשבון פשוט - כנראה שהוא שוב 'מסדר' אותי ואני אשלם על כך ביוקר. אם כך, "יהי לך אשר לך". מהעסקאות הללו אני רק מפסיד ...

♦ **ויגע בכף ירכו** הגר"ח זוננפלד כותב: "**ויגע**" בגימטריה 89, כמנין "חנוכה" .**כף ירכו**" - 336, כמנין פורים. כי שני חגים אלו באו לנו על ידי זרעו של עשיו .

♦ **" למה זה תשאל לשמי** "רבי זלמן סורוצקין כותב כי תשובתו של המלאך "למה זה תשאל לשמי" היא לא תשובה בלבד אלא מהלך המבטא את השוני בין היהודי לגוי, כאשר נפגשים שני יהודים באיזשהו מקום בעולם, מיד שואל אחד את השני, מה שמך, ומהיכן אתה, לאן אתה נוסע. בדרך כלל, תוך עשר דקות מתברר שהם קרובים, או שלישי ברביעי, או חמישי בשישי, או אפילו שביעי במפטיר. אבל כששני גויים נפגשים, אינם רגילים לענות על שאלות, ואם שואל מישהו איך קוראים לך, עונה לו מה איכפת לך.להתנהגות כזאת יש מקור בתורה. כשיעקב נשאל "מה שמך", מיד ענה .אבל כששרו של עשיו נשאל לשמו, ענה "למה זה תשאל לשמי."

♦ **על כן לא יאכלו בני את גיד הנשה** "הש"ך כותב, שבפסוק זה רמוזים כל ימי הצומות שחייב בהם אדם מישראל. "**את**" ר"ת תשעה באב וכן תענית אסתר. "**גיד**", ג' כנגד ג 'תשרי - צום גדליה, י' כנגד עשרה בטבת וכנגד עשרה בתשרי - יום כיפור ,טז י"ג כנגד תענית אסתר. גיד בגימטריה י"ז כנגד י"ז בתמוז. **הנשה** - אותיות השנה, היינו "לא יאכלו בני ישראל" בימי "את גיד" שבשנה .

♦ **"וישא יעקב עיניו וירא וגו' ועמו ארבע מאות איש** "מסופר על מהרי"ל דיסקין שהיה יוצא בכל יום אל מחוץ לחומות העיר העתיקה לצורך בריאות ויחד עם מספר תלמידים לשאוף מהאוויר הצח, פעם אחת הבחין ברועה ערבי שהוביל עדר עיזים, הביט ר' יהושע לייב כהרף עין, ואמר כך וכך עיזים יש בעדר, הלך אחד מתלמידיו ושאל את הרועה כמה עיזים יש בעדר, והרועה נקב את אותו המספר שנקב ר' יהושע לייב, התלמידים תמהו על דיוקו, ענה להם, מקרא מפורש הוא "וישא יעקב את עיניו וירא והנה עשיו בא וארבע מאות איש עמו", רואים שיעקב אבינו בנשיאות עין ראה שעשיו בא לא עם שלוש מאות תשעים ותשע, ולא ארבע מאות ואחד, אלא בדיוק ארבע מאות.

♦ **וישא את עיניו וירא את הנשים ואת הילדים ויאמר מי אלה לך ויאמר הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך** "יש להקשות הרי עשיו שאל מי אלה לך על הנשים והילדים ומדוע יעקב ענה רק על הילדים, מתרץ הרמב"ן, יעקב אבינו לא ענה לו אודות הנשים, מדרך המוסר והצניעות, והוא הבין מעצמו שהם אמהות הילדים .

♦ מסופר על רבי ישראל מרוז'ין, ששאל אותו פריץ אחד, למה אתה מחזיק מעצמך לאיש קדוש ומנהיג ברבנות, הלא כמוני כמוכם, אני אוכל ושותה וגם אתה, לי יש אשה ובנים וגם לך, ומה החילוק בינינו. ענה לו הרבי, אתה חי כדי לאכול ולשתות, ואילו אני אוכל כדי שאוכל לחיות. לך יש בנים מפני שיש לך אשה, ואילולי יש אשה כדי שיהיו לי בנים

♦ **ויתנו אל יעקב את כל אלוהי הנכר אשר בידם ואת הנזמים** מה ענין נזמים לאלוהי הנכר? איזה קשר ושייכות יש ביניהם? מתרץ רבי שמחה בונים מפשיסחא, גם תכשיטים וחפצי מותרות נכללים בכלל עבודה זרה שבני אדם עובדים להם.

♦ **"אלוף נחת"** מדוע מברכים יהודי שיזכה ל"נחת יהודי" מיוצאי חלציו? וכי יש נחת לא יהודי? התשובה, כן, בהחלט יש, גם לעשיו היה "אלוף נחת" בין ילדיו, ואוי לנו מ"נחת" שכזה, לכן מבקשים לזכות רק ב"נחת יהודי" אמיתי .

♦ **"ויקן את חלקת השדה"** סיפר רבי יחזקאל אברמסקי, כאשר הגיע לארץ ישראל לגור בה, קנה חלקת אדמה קטנה בגליל בגלל דבריו הקדושים של ה"אבן עזרא" בפרשתנו" .חלקת השדה - חלק בשדה, הזכיר זה הכתוב להודיע כי מעלה גדולה יש לארץ ישראל מי שיש לו בה חלק חשוב, הוא כחלק עולם הבא". ואמר שאף פעם לא היה שם, ולא ראה את החלקה, ולא קנה אותה אלא רק בגלל דברי האבן עזרא.

♦ **והיה המחנה הנשאר לפליטה"** "והיה המחנה הנשאר לפליטה - על כורחו, כי אלחם עמו (רש"י) ולכאורה יש להבין, מי הבטיח ליעקב שאם יחלק את המחנות לשניים, יינצל מחנה אחד על כל פנים מידיו של עשו .המהרי"ל דיסקין מבאר את העניין באופן נפלא, על פי מה שאמרה רבקה ליעקב לאחר שלקח את הברכות מעשו, שיברח לחרן אל לבן אחיה, והטעם" : למה אשכל גם שניכם יום אחד ."וביאר שם רש"י: "גם שניכם - אם יקום עליך ואתה תהרגנו, יעמדו בניו ויהרגוך. ורוח הקודש נזרקה בה ונתנבאה שביום אחד ימותו, כמו שמפורש בפרק המקנא לאשתו ." לפי האמור, חילק יעקב את אשר לו לשני מחנות והציב אותם במרחק של יום זה מזה. כעת "אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו", יעקב יילחם כנגדו. אם ינצח יעקב -מוטב, ואם חלילה ייהרג יעקב - "והיה המחנה הנשאר לפליטה", שכן עשו צריך למות באותו יום שמת יעקב, ועד שיגיע עשו למחנה השני - יחלוף יום שלם והוא ימות .

♦ **"וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה. ויעקב נסע סכתה"** אמרו בדרך רמז עשו הלך שעירה – זהו השעיר המשתלח לעזאזל ביום הכיפורים; ויעקב נסע סוכותה – מיד במוצאי יוה"כ מתחילים בקיום מצות סוכה...

♦ **מנחת יעקב** לפי האור החיים הביא **580** בעלי חיים, כמנין '**תק"ף**', ולפי 'בעל הטורים' הביא **550** בהמות, וכנגדן נצטוו בניו להקריב בכל שנה 550 קורבנות על גבי המזבח, שהוא מספר המוספים שמובאים בבית המקדש במשך שנה שלמה, שהם כפרה לכך שיעקב הביא מתנות ולא סמך על הבטחת הקב"ה שישמרהו. ובאמת מספר המוספים בשנה הוא בין 539, ל-560, וכנראה נקט הממוצע.

"וַיֵּקַץ יַעֲקֹב מִשְּׁנָתוֹ"- עניני שינה ב'

מספר נכדו: סבתא דאגה כל שבת להיות בבית בזמן זה כדי להעיר אותו. אמנם היו מקרים נדירים ביותר שלא היתה בבית, לא הרגישה טוב, או נרדמה ולא רצה להעיר אותה. גם אז לא היה סומך עלי [ואומר במאמר מוסגר שהרי להעיר ללימוד כלפי ראש הישיבה זה היה כמו מליון דולר למישהו אחר, ואם נייחס את זה למושגים של העולם, וכי יש מישהו שיסמוך על קטן במליון דולר]. מה היה עושה, היה שם ראשו על המיטה מרחיק את השרפרף עליו נשען ושם רגליו עליו, ובמרווח בין השרפרף למיטה היה שאר גופו באויר, ברור כשמש שבשינה כזו לא ניתן לשקוע.

מדובר שהייתי לפני גיל בר מצוה דהיינו לפני כארבעים שנה שראש הישיבה היה בגיל שבעים. אני בתור ילד הייתי רגיל למראה מלא הוד זה. לא חשבתי שזה דבר נדיר רק כשגדלתי הבנתי.

וצריך להדגיש עוד דבר, להעירו היה מספיק שהיתה אומרת "אבא" והיה מתעורר. וכשהיה מתעורר לא היה אצלו חבלי התעוררות אלא היה מתעורר ומתיישב ישר לתוך הגמרא. וכך כל שבת ושבת, מעולם לא ראיתי שלא קם מיד.

בגיל 100

מאז פטירת הרבנית היה בבית ראש הישיבה בשעות הצהרים בשבת הרה"ג רבי אליעזר שטינמן שליט"א. והוסיף על דברי בן דודו הרה"ג רבי י"ב שליט"א, שרבינו לא רק כשהיה בגיל שבעים שנה, אלא גם הרבה אח"כ עד כמעט גיל מאה המשיך בהנהגה זו, ולא רק על הרה"ג ר' יוסף ברלין שליט"א לא סמך בגלל שהיה קטן, אלא גם מאיתנו לא ביקש להקיצו אחרי שתים עשרה ארבעה עשרה דקות. וסביר להניח שלא רצה להטריח אותנו.

וכיון שלא ביקש להקיצו, ולישון הרבה לא רצה, אז ישן בצורה הלא נוחה שתיאר בן דודי שליט"א, אמנם אולי בצורה קצת אחרת, שלא כל גופו היה באויר אלא שרגל אחת הוריד לרצפה, וזה אולי בגלל שכוחותיו בגיל מאה לא היו ככחותיו בגיל שבעים, וזו היתה שנתו מדי שבת. אשרי עין ראתה כל אלה.

הגה"צ גדליה הוניגסברג שליט"א: למדנו אצל הרה"י מסכת זבחים, השיעור היה מתקיים באשמורת הבוקר, בתחילה הזמן הרשמי היה בשעה ארבע בבוקר, אח"כ הזיזוהו לשעה ארבע ורבע, עוד לפני תפילת ותיקין, הוא היה קם מוקדם, כמו גיבור חיל, בדרך כלל כשהיינו באים בקבוצה הוא כבר היה ער, וגם אם היה קורה שבאותו זמן היה ישן, אבל הוא רק שמע רשרוש שהולך ומתקרב והיה מבין שכבר באו חברי השיעור, אז הוא פשוט היה קופץ מהמיטה, ולא משנה באיזה גיל זה היה [צדיק כתמר יפרח].

מעשה בחוזר בתשובה

פעם אחת התחבא מישהו בחדרו של ראש הישיבה לראות איך רבן של ישראל מקיים את ההלכה הראשונה בשו"ע יתגבר כארי וכו'.

ומעשה שהיה כך היה, בחור יקר שגדל בחיים המנוכרים מתורה ומצוות, זכה שהאיר הקב"ה עיניו ופתח ליבו להתקרב לאביו שבשמים.

אבל דא עקא בעיני משפחתו היה הדבר לצנינים, והטריחו אותו בקושיות וטענות, אותו חוזר בתשובה לא טמן ידו בצלחת, וענה על כל שאלה ושאלה, כמו כן בירר בעצמו כל דבר שהטריחוהו, והראה להם שהאמת, דהיינו דרכה של תורה היא נהדרת.

תוך כדי הדברים התחכמו לרעה לדעת דברים ביהדות כדי לנגח את קרוב משפחתם, אמרו ההלכה הראשונה "שלכם" היא "יתגבר כארי", כמו כן שמענו שיש כלל "נאה דורש נאה מקיים", אם כך תראה אם הרבנים מקיימים אותה, וברוב חוצפתם המשיכו ואמרו בוא נראה אם גדול הדור כך עושה.

פניני חכמה ודעת ממרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

החבור לא ידע נפשו, וסיפר את הענין לאחד מבני הבית, וביקש ממנו להכנס לראות דבר זה [ואין כאן המקום לדון אם עשו כשורה, אבל כך היה המעשה].

הבן בית איפשר לו להכנס כדי לחזקו. ואכן העמידוהו באיזה פינה בחדר, ושמע שאומרים "הראש ישיבה", ושהוא מיד קם [עם השיהוי שכתב הרמ"א ושאר הפרטים המבוארים כאן].

צעצוע במיטה

אמר בנו הגאון רבי משה שטינמן שליט"א עוד בשנות נעוריו שהיה בישיבה, לא היה עולה אבי על מיטה לישון, הוא היה נער לפני בר מצווה שהגיע לישיבה והיו בחורים מבוגרים; הבחורים ניסו ללעוג לו, ילד קטן נכנס לישיבה, ושמו שמה איזה צעצוע על המיטה, ללעוג לו, ולא הרגיש בזה, כי עוד בשנים אלו שלפני בר מצווה לא נכנס למיטה לישון, ה"ועל הארץ תישן" היה אצלו דברים כפשוטם, והיה עמל בתורה, והיה נרדם על הסטנדר! נרדם על הספסל! כך היה עמל בתורה מנעוריו.

אחרי שנים בא אחד מהם לבקש סליחה, ואבי מורי לא ידע מה הוא רוצה ממנו. התברר שמתחילה כשהגיע לישיבה לא עלה על יצועו דהיינו מאלול עד חנוכה. אגב להסביר מדוע לא עלה על יצועו, אמר היות שחשש משעטנז אבל מסתמא אמר טעם זה מהנהגתו להצטנע, ופשוט נשאר ער מחשקתו בלימוד.

בשנים שגדלנו, את המעט שעות שישן כן היה נכנס למיטה, ולמעשה עד כמעט עלייתו לישיבה של מעלה כל פעם שהיינו או הציבור צריכים אותו לא היתה בעיה בזה כי שנתו היתה מועטת כשעתיים [שחילק אותם כמה פעמים ביום] ולפיכך אם לא היה הדבר פיקוח נפש ממש, סה"כ היינו ממתינים שעתיים. כמובן שבמקרים דחופים היו מעירים אותו.

סיפור לשיולחן שבת

להפקיד את ההחלטה בידי שמים...

ה'תניא' מסוגל לחבוש כובע כזה על ראשו, והוא ביקש כי יפרמוהו ויתפרוהו מחדש – בבחינת פנים חדשות באו לכאן...

זהו המעשה הראשון, וכעת נוסיף ונספר מעשה נוסף: היה זה בתקופת מלחמת העולם, כאשר שהה מרן הגרא"מ שך בוילנא, בעוד רעייתו וילדיו – שהו בעיר סלוצק. התלבטות קשה העסיקה את הגרא"מ ולא נתנה לו מנוח: מה עליו לעשות בעת אשר כזאת? האם טוב יעשה אם ישוב לסלוצק ויתאחד עם משפחתו – או שמא מוטב שיבקש מרעייתו כי תצטרף אליו ותבוא לוילנא, משם יעשו את דרכם יחדיו אל ארץ ישראל?

מאחר ולא ידע כיצד להכריע בשאלה כה כבדת משקל, פנה הגרא"מ אל הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, וביקש את הכרעתו. אלא שרבי חיים עוזר גם הוא לא ידע להכריע... "מדובר בהחלטה קשה, שכן שתי הדרכים בחזקת סכנה! עליך להכריע בעצמך!" פסק הגרח"ע, והגרא"מ שך לא ידע את נפשו...

בינתיים, כתב הגרא"מ שני מברקים: באחד הוא כתב כי בכוונתו לשוב לסלוצק, והוא מבקש כי רעייתו תמתין לו שם, ואילו בשני – ביקש ממנה כי תארוז את מטלטליה ותגיע לוילנא... כך, כששני המברקים בידו – הוא ניגש אל סניף הדואר, בעודו מתלבט איזה מבין שני המברקים לשלוח...

במשך שעה ארוכה עמד הגרא"מ בבית הדואר, מתלבט ואינו מצליח להגיע להכרעה. כך, הגיעה שעת סגירת הדואר, והפקיד, אשר הבחין ביהודי העומד ומתלבט, בו בזמן שהוא עצמו כבר מבקש לסיים את עבודתו ולפנות לביתו – חטף מידו את אחד המברקים ומיהר לשלוח אותו מבלי אומר ודברים. היה זה המברק בו ביקש הגרא"מ מרעייתו כי תצטרף אליו לוילנא...

לימים סיפר הגרא"מ שך, כי באותו הרגע הרגיש כי מה' יצא הדבר, וכי משמים הכריעו בהתלבטות בה לא היה בידו להכריע בכוחות עצמו... ואכן, סופו של הסיפור ידוע: מרן הגרא"מ הגיע לארץ ישראל, כאשר לימים הוא משמש כמנהיגה הבלתי מעורער של היהדות החרדית כולה!

והנה, כפי שאנו יכולים ללמוד מהסיפור הראשון, שימוש בחפץ מסויים על ידי אדם כלשהו – מותיר בו חותם ומשפיע על קדושתו, כאשר במידה והאדם אינו במדרגה הראויה – החפץ יורד מקדושתו. מעתה, יכולים אנו להבין את לבטיו של יעקב אבינו בבואו להגיש מנחה לעשיו אחיו: הלא ברור היה לו, כי אותם בעלי חיים שיעברו לרשותו של עשיו – ירדו ממדרגתם הרוחנית ויאבדו את קדושתם!

כעת, תהה יעקב אבינו: כיצד יוכל לבחור איזה מהצאן ינתן לעשיו, כאשר לכך ישנה משמעות על גורלם של אותם בעלי חיים? הלא אם מצינו שהאבנים רבו ביניהן על מי מהן יניח צדיק את ראשו – ברור בקל וחומר בן בנו של קל וחומר, כי לבעלי החיים היתה שאיפה להשאר במדרגת הקדושה לה זכו בהיותם בבעלותו של יעקב, ולא לאבד את קדושתם כאשר ינתנו לעשיו!

לפיכך, החליט יעקב שלא להחליט בעצמו... בדיוק כפי שלמדנו במעשה השני, העצה היעוצה במקום בו לאדם אין הכלים בכדי לקבל הכרעה ברורה – הינה להותיר את ההחלטה בידי שמים, וכך נהג יעקב: הוא לא בחר את בעלי החיים שינתנו לעשיו, אלא לקח מכל הבא בידו, כאשר בכך הוא למעשה מותיר את ההחלטה בידי שמים... (ללמדך-

וַיִּוָּלֵן שָׁם בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְכַאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִין: מִדּוּעַ יַעֲקֹב, בְּבוֹאוֹ לְבָחוֹר אֶת הַמִּנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו, לָקַח מִ'כֹּל הַבָּא לְיָדוֹ' – וְלֹא בָּחַר אֶת הַמְשׁוּבָּחִים שֶׁבְּצֹאנוֹ? הֲלֹא הִיא בְּהַחְלֵט מָקוֹם לְהָנִיחַ שֶׁאִם הַמִּנְחָה תִּהְיֶה מְשׁוּבַּחַת יוֹתֵר – יֶהֱא בָּהּ יוֹתֵר כְּדֵי לְהַפִּיס אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל עֵשָׂו!

אֶת הַדְּבָרִים נוֹכֵל לְהָבִין לְאַחַר שֶׁנְּקַדִּים שְׁנֵי מַעֲשִׂים, נִפְתַּח בָּרִאשׁוֹן שֶׁבָּהֶם: בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל בַּעַל ה'תַּנְיָא', הָיָה הַמִּנְהָג כִּי כָּל הָעוֹלֶה לְתוֹרָה – מְחוֹיֵיב לִלְבּוֹשׁ שְׁטְרַיימֶל. עָבוּר מִי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ כּוֹבַע כָּזֶה מִשֶּׁל עַצְמוֹ, הוֹכַן מִבָּעוֹד מוֹעֵד שְׁטְרַיימֶל מִיּוּתָר – אֲשֶׁר נִיתָּן לְמִשְׁמֶרֶת בְּיָדוֹ שֶׁל שַׁמָּשׁ בֵּית הַמִּדְרָשׁ.

וְהִנֵּה, בְּאֶחָד הַיָּמִים – נִקְרָא יְהוּדִי כִּלְשֶׁהוּ לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה, וּמֵאַחַר וְלֹא הָיָה לוֹ שְׁטְרַיימֶל – חָיַפּשׂ הַשַּׁמָּשׁ אֶת הַשְּׁטְרַיימֶל הַמְיוּתָר, אֶלָּא שֶׁבְּדִיּוּק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הוּא נֶעֱלָם מֵעֵינָיו... מִשְׁכַּךְ, נָטַל הַשַּׁמָּשׁ אֶת הַשְּׁטְרַיימֶל שֶׁל בַּעַל ה'תַּנְיָא' עַצְמוֹ, הִגִּישׁוֹ לְאִישׁ בִּכְדֵי שֶׁיַּחְבְּשֵׁנוּ בְּעֵת עֲלוֹתוֹ לַתּוֹרָה, וּלְאַחַר שֶׁסִּיֵּם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ – הֵשִׁיבוֹ לְמְקוֹמוֹ.

דֵּא עַקָּא, שֶׁלְּאַחַר הַתְּפִלָּה, כַּאֲשֶׁר נִיגַּשׁ בַּעַל ה'תַּנְיָא' לְחַבֵּשׁ אֶת הַשְּׁטְרַיימֶל שֶׁלּוֹ – הוּא הֵבִיט בּוֹ בְּמַבָּט חוֹדֵר, וְהִרְגִּישׁ כִּי מִשֶּׁהוּ אֵינוֹ כְּשׁוּרָה... "הַאִם מִישֶׁהוּ חָבַשׁ אֶת הַשְּׁטְרַיימֶל?" בֵּירֵר בַּעַל ה'תַּנְיָא', וְאִילּוּ הַשַּׁמָּשׁ סִיפֵּר דְּבָרִים כְּהוָוּיָתָם.

לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים, מֵיהַר בַּעַל ה'תַּנְיָא' לִקְרוֹא אֶלָיו אֶת הַכּוֹבְעָן שֶׁל הָעִיירָה, וּמִשֶּׁהִגִּיעַ הִלָּה – פָּנָה אֵלָיו וּבִיקֵּשׁ: "קַח אֶת הַשְּׁטְרַיימֶל הַזֶּה אִיתָּךְ, פְּרוֹם אֶת כָּל תְּפִרְיוֹ עַד שֶׁיִּתְפָּרֵק לְגַמְרֵי, וְאוֹ אֵז – תִּתְפָּרְנוּ מֵחָדָשׁ וְתָשִׁיבֵנוּ אֵלַיי"...

כָּכָל הַנִּרְאֶה, אוֹתוֹ יְהוּדִי, אֲשֶׁר חָבַשׁ אֶת הַשְּׁטְרַיימֶל בְּעֵת עֲלוֹתוֹ לַתּוֹרָה – לֹא הָיָה יָרֵא שָׁמַיִם דַּיּוֹ, וְעוּבְדָה זוֹ הוֹתִירָה אֶת חוֹתְמָהּ בְּכוֹבַע בּוֹ הִשְׁתַּמֵּשׁ וְהוֹרִידָה אוֹתוֹ מִקְּדוּשָׁתוֹ! מִשְׁכַּךְ, לֹא הָיָה בְּעֵל

המשך דבר העורך <<< פאזה' בכזה מהירות? כבר שנים רבות הוא נואם נגד יעקב, חותר להשמידו, שונא ומסית, איך ברגע אחד הכל השתנה (לפחות לשיטה שאכן נשקו בכל ליבו).

הפרשיה הבאה, תתן לנו מענה.

בני העיר שכם, מקבלים לתוכם את משפחת יעקב ובניו. לא ידוע על טיב היחסים ביניהם, אך מסתבר שלא היה קשר מיוחד ביניהם. להיפך, בני יעקב התבדלו והסתגרו בתוך הציבור שלהם, ולא התערבבו עם החברה הכללית.

אבל ברגע ששכם וחמור הבינו שיש אופציה למלא תאוותם, הם החלו לפעול. ברגע אחד הם משנים אות עורם, מפתים את דינה ואח"כ את השבטים, 'לזרום איתם'. להיות חלק מ'ההויה הציבורית' להיות 'חלק משרת' עם 'שיווין בנטל' מלא-מלא. 'וישבנו אתכם והיינו לעם אחד'...

ולצורך זה הם פותחים במערכה תקשורתית מקיפה. הם 'מרככים' את דעת הקהל. 'האנשים האלו שלמים הם איתנו'. הם לא כ"כ גרועים. ובמילים אחרות, כדאי לנו להיענות לבקשתם הפעוטה, העיקר שאנחנו נוכל למלא את תאוותנו... ותאווה יכולה להיות גם כח, שררה ושלטון, כמו חמור שהיה נשיא הארץ... לעומת זאת, בני יעקב באו עם מטרה ברורה: לשמור על קדושת העם, לא להתערות בטומאת הארץ.

ולאחר שבני יעקב לקחו חזרה את דינה, יעקב עולה לבית אל, ומצוה על כולם 'הסירו את אלוהי הנכר'. כי כשמתרחקים מרשעים, צריך שלא ידבק שום דבר מהם, גם אם לזמן קצר הם היו נראים 'שותפים'...

נקודה לסיום: יעקב חוזר על פכים קטנים, ונקלע למאבק איתנים עם מלאך, שרו של עשו. 'ותקע כף ירך יעקב' ומבואר בזוהר שפגע ב'תמכין דאורייתא'. אנו היום במצב שבו פוגעים שוב ושוב לא רק ב'תמכין', תקציבים, אלא גם ב'אורייתא'. בלומדי התורה עצמה. בא נצייר תרחיש היפותטי (אך אפשרי) מופקע (אך לא מופרך) בו כל עשרות אלפי גיבורי החיל, 'העריקים' בני הישיבות אכן נתפסים ונכנסים לכלא (למי שלא הספיק לשחק בסביבון כשנכנסו למערה...), האם זה אומר ש'הם' ניצחו? הם הכניעו אותנו?

ישנו וורט ידוע בשם ר' זלמן סורוצקין: כששני מתאגרפים נכנסים לחדר לתחרות איגרוף, אזי מי שיוצא פצוע וחבול, הוא המנוצח. אך כששנים נכנסים לחדר לוויכוח אידאולוגי, מהותי, ואחד מהם יוצא חבול ומוכה, אזי אות הדבר כי זה שניצח בוויכוח, ולכן חטף...

כשאנו נעצרים, מוכים, מקוצצים, ו'עריקים', הרי הדבר הוא אות כבוד עבורנו. 'וירא כי לא יכול לו' – 'ותנצל נפשי'.

בברכת שבת שלום,

העורך

● **"קָטַנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ"** אומרים חז"ל "תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה שבשמינית שבגאווה". מה פירוש הביטוי "שמונה שבשמינית"? ביאר הגר"א: הפרשה השמינית שבתורה היא פרשת וישלח; והפסוק השמיני שבפרשה זו הוא "קטונתי מכל החסדים". מכאן רמז שגם הגאווה שהתירו לתלמיד חכם – שמונה שבשמינית – צריכה להיות בגדר "קטונתי".

● **"מְנֻחָה הוּא שְׁלוּחָה לְאַדֹנִי לְעָשָׂו"** מסופר על שמש ירא שמים שיצא לחפש עשירי למניין לתפילת מנחה. השמש כבר החלה לשקוע אט אט, והנה מרחוק הוא רואה יהודי הולך בדרך. צעק השמש לעברו: "מנחה! מנחה!" כששמע אותו היהודי, התחיל לברוח במהירות. השמש לא הרפה, והחל לרוץ אחריו. לאחר ריצה ארוכה נעצר אותו יהודי מחמת עייפותו, והשמש תפסו. אמר השמש לאותו יהודי: אני צריך להודות לך, כי עתה נפתרה לי אחת מהקושיות שיש לי, והיא: מדוע לא שלח יעקב אבינו לעשו גם כלבים לשמור על העדר? והתשובה היא, שהוא אכן שלח כלבים, אך כשהם שמעו "מנחה! מנחה! מנחה!" – ככתוב: "מנחה היא שלוחה לאדוני" – מיד ברחו. הבין אותו יהודי את הרמז, והצטרף אל השמש להשלים מניין למנחה...

● **.יעבר נא אדוני לפי עבדו ואני אתנהלה לאיטי"** מפרשה זו למד הרב מפוניבז' איך להינצל מגוי בעת צרה. - הרב היה בניו יורק למען הישיבה, וברכבת התחתית התנכלו לו כמה גויים. בו בזמן שחשב איך להינצל מהם, עלה במוחו רעיון - הוא הוציא פתק מכיסו, ופנה אליהם לעזרה למציאת כתובת. הם נענו מיד, וחשבו, כשנרד מהרכבת נוכל "לטפל" בו, הם הציעו לו שהוא ירד איתם בתחנה הראשונה. משנפתחו הדלתות, כיבד אותם לרדת ראשונים, ובינתיים, הוא עצמו התעכב, כביכול בהכנות לירידה, עד שבתוך כך נסגרו הדלתות האוטומטיות על פניו וניצל .כשחזר, סיפר את הסיפור למקורביו. אמר להם, אגלה לכם מהיכן לקחתי את הרעיון הזה, למדתי את זה מיעקב אבינו. עשיו הציע לו את חברתו וביקש ללוותו בדרך, "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך". מה ענה לו יעקב, הוא לא ענה לו, רק אומר לו "יעבר נא אדוני לפני עבדו", ואילו הוא עצמו, "ואני אתנהלה לאיטי לרגל המלאכה "

● **"ויאמר יעקב"** פעם בא עם הארץ אחד למלבי"ם, לבקש הסכמה על ספר תורני שכתב, ששמו היה 'ויאמר יעקב'. לאחר שנוכח המלבי"ם שאין שום תוכן ראוי בספר, אמר לו שבחר שם מיוחד במינו לספרו. שכן גם בפרשת וישלח אצל יעקב כתוב 'ויאמר יעקב' והוא לא אמר דבר באותה הזדמנות

♦ אחד מגדולי הדורות הקודמים, צדיק נשגב ותלמיד חכם עצום, אך צעיר לימים, עמד להבחר לרבה של עיר אחת גדולה וחשובה – היו אנשים מבני הקהילה שהתנגדו לכך. בטענת "הוא עדין צעיר מידי!" ענה הרב למתנגדיו: "כל יום שחולף – הבעיה הזאת הולכת ונתקנת!"

♦ **וישקהו** וברש"י: אמר רבי שמעון בן יוחאי, הלכה היא, בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה, ונשקו בכל לבו. שואלים העולם: למה העובדה ש"עשו שונא ליעקב" היא 'הלכה'? בדרך צחות, אמרו, שמזל ש"עשו שונא ליעקב" זה הלכה ולא מנהג או חומרה, כי אז ה' ירחם היו בני עשו מקיימים בדקדוק את המנהג.

♦ ומענין לענין מספרים שמתנגד אחד אמר לבאר מהו הביטוי "חסידי אומות העולם"? וביאר שהרי "הלכה היא, בידוע שעשו שונא ליעקב" וכיצד גוי זה שמיטיב עם יהודים אינו מקפיד על ההלכה של שנאת עשו ליעקב ועושה טוב ליהודים? אין זה אלא משום שהוא נמנה על עדת החסידים שנתנו את עיקר הדגש על "רחמנא ליבא בעי" ופחות על ענייני ההלכה המעשיים ככתבן וכלשונן ...

♦ **הצילני נא מיד אחי מיד עשו** .. פעם נכנס אחד אצל האדמו"רים לבקש ברכה, וכך כתב ב'קויטל': אבקש מהאדמו"ר להתפלל עלי הצילני נא מיד אחי מיד עשו. הוא הגיע לאדמו"ר מבעלז, האדמו"ר כעס: וכי כך כותבים על יהודי עשו ?! הוא הגיע לאדמו"ר מסאטמאר, גם הוא כעס, מסיבה אחרת: וכי כך כותבים על 'ציוני', אחי ?

♦ **יש לי רב** בדרך צחות יש לומר: גם לעשיו המזרחניק היה תירוץ על כל רפורמה פושעת שלו, בפשטות הוא היה מסביר: יש לי רב ... הרב שלי אמר כך וכך ...

♦ **ויאבק איש עמו**... יהודי משכיל, שביקש לחולל רפורמות בהלכה, נכנס אל רבי אייזל חריף מסלונים וניסה להוכיח בנימוקים למדניים שהצדק עמו. רבי אייזל נוכח מיד כי האיש אמנם תלמיד-חכם אך אין בו יראת-שמים והגיב: "התורה מספרת על יעקב: 'וייאבק איש עמו'. על כך מצאנו בגמרא שתי דעות. דעה אחת אומרת: 'כגוי נדמה לו', ודעה שנייה אומרת: 'כתלמיד-חכם נדמה לו'. "כשאלת השאלה, איך ייתכן להציג את שרו של עשיו בשתי דמויות הרחוקות כל-כך זו מזו - גוי ותלמיד-חכם? אלא שלפעמים אנחנו פוגשים אדם שמדבר כגוי וכתלמיד-חכם בעת ובעונה אחת" ...

רמזי הפרשיה

לא יעקב יקרא עוד שמך כי אם ישראל - המלה "ישראל" היא ראשי תיבות של כולם: י - יצחק, יעקב; ש – שרה; ר – רבקה, רחל; א – אברהם; ל – לאה. (אריז"ל)

ולמה ממשיכים להשתמש עם 'יעקב'? בשמותיהן של האמהות שלנו יש 13 אותיות (שרה, רבקה, רחל, לאה), ובמקביל לכך גם בשמות האבות יש 13 אותיות (אברהם, יצחק, יעקב). אם היינו מעדיפים את השם "ישראל" (5 אותיות) על פני השם "יעקב" (4 אותיות) – היה מספר האותיות של האבות גדול יותר מזה של האמהות. (רמב"ן)

"**הצילני נא מיד**" ר"ת **המן**.

'**נא**' ר"ת של שונאי ישראל בגלויות השונות: **נ**בוכדנצר, **א**חשוורוש - גלות בבל פרס ומדי. **נ**יקנור **ו**אנטיוכוס - גלות יון. **נ**ירון קיסר **ו**אספסיינוס - גלות אדום.

מה יש יותר?

ימים שאומרים בהם הלל עם תפילין, או ימים שאומרים בהם הלל בלי תפילין?

(21 ב) שנו רבנן: אלו ואלו דברי אלהים חיים. אמר רבי אבהו, אמר רבי אלעזר: הלכה כבית הלל. (ירושלמי: מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דברי בית שמאי וכו'.)

כמה לחיצות?

במפגש בין אנשים, כל הנוכחים לחצו ידיים זה לזה.

סה"כ התבצעו בחדר 45 לחיצות יד. **כמה אנשים נכחו בחדר?**

45=6+8+7+9+5+4+3+2+1

אדם אחד לחץ יד 9 פעמים, כל אחד מהאחרים לחץ יד 8 פעמים, ומספר הלחיצות הוא (כמובן) סכום הטור הבא: 1+2+3+4+5+6+7+8+9. אדם אחד לחץ יד 10 פעמים.

מ"ח ולב - סדרה בתוך מדור 'לדעת', על סדר מ"ח קניני התורה

מתיישב ליבו בתלמוד – קביעות וחיבור פנימי לתורה

א] קנין זה של מתישב ליבו בתלמוד, נוגע בשורש של "ישיבה", שהוא ענין מאוד משמעותי ועיקרי בעצם כל החיבור לתורה, עד כדי כך שהמקום שבו לומדים תורה נקרא 'ישיבה', המשמעות של המילים ישיבה, הוא קביעות, כשבאים לבטא קביעות, מבטאים זאת בשורש 'ישב', קביעות מקום של בני אדם נקרא מקום ישוב, כשמדברים על הנהגה קבועה של הקב"ה הביטוי הוא מלך יושב, וכן כהנה רבות, נמצא שהקנין של מתישב לבו בתלמוד הוא ענין של קביעות בתורה.

הקביעות מקום לתורה לא תלוי במקום זמן הלימוד, הוא תלוי בהרגשת הלב, וכלשון התנא במשנה מתיישב ליבו בתלמוד, דוגמא לדבר מצינו בדוד המלך בתהלים בו הוא מבקש אחת שאלתי מאת ה' וכו' שבתי בבית ה' כל ימי חיי, לכל אדם יש בית ששם הוא מרגיש שזה המקום שלו, לא משנה לאן שהוא ילך, תמיד הוא מחובר לבית שלו, ולשם הוא יחזור הרגשת החיבור לבית הקבוע שלו, היא הרגשה שמלוה אותו לכל מקום.

וכך היתה בקשתו של דוד המלך, נכון שהוא מלך וצריך להתעסק בצרכי העם לצאת להילחם במלחמות, אך שירגיש שהבית שלו הוא לא בית המלוכה או מקומות אחרים, אלא הבית שלו המקום שאליו הוא מרגיש חיבור הוא הבית מדרש, וכל הסיבובים שהוא עושה מסביב, הם דברים שנעשים חוץ למקום קביעותו, חוץ למקום שאליו הוא מחובר, והקשר והתחושה הפנימית שיש לו לבית ה' תלווה אותו בכל זמן ומקום.

ב] כל אדם יבדוק בעצמו עד כמה הוא מחובר באמת לבית המדרש לדף גמרא, ודאי שיש הרבה דרגות אין סוף בהרגשת החיבור לתורה, ותפקידנו בחיים לחזק יותר ויותר את הקשר והחיבור שלנו לבית ה', אך יתבונן האדם עם עצמו היכן הוא נמצא כעת, כמה

נפשי חמדה בצל ידך

לדעת

כל רז סודך

פרקי הדרכה לזכרון וידיעת והתורה

הרגשה של חיבור וקביעות יש לו לבית שבו הוא גר, לעומת החיבור שהוא מרגיש למקום שבו הוא לומד וקובע את מקומו לגדול בתורה, ישנו אדם שעובד כל היום ויש לו שעה ביום שהוא הולך ללמוד, ובדרך כלל תחושת החיבור של אדם זה לבית המדרש הוא קלוש מאוד, הוא מרגיש שהמקום שלו זה העולם הזה בו הוא מתעסק וחי כל היום, ופעם ביום הוא עושה ביקור קצר בבית מדרש להשיג איזה שעה של לימוד התורה.

גם אדם שלומד כל היום שלוש סדרים עלול לפעמים חלילה להרגיש כך, שבעצם הוא חי את החיים שלו בבית עם האשה וילדים, וצריך כל הזמן לדאוג שהחיים יזרמו כדבעי, בכל הדברים שהחיים מזמנים, [והחיים מזמנים לאדם המון עיסוקים, עד שאינו מוצא פנאי להכל], ולכן גם מי שמצליח לקחת ממרוץ החיים שלוש סדרים ביום ללמוד בהם, עלול הוא להרגיש שהוא מוציא את עצמו מהחיים השוטפים של חיי היום יום, להתנתק מהם לכמה שעות לעסוק בתורה, ואז שוב הוא חזור לזרם החיים, לכל העיסוקים שצריך להתעסק בהם, כשאדם חי בתחושה זו, חסר לו את ההרגשה שהבית והקביעות שלו זה הבית מדרש זה התורה שהוא לומד, ועל כל אחד בדרגתו הוא להגביר אצלו את התחושה שהעיקר זה השעות בהם הוא לומד בבית מדרש, וזה המקום חיותו וזה כל החיים שלו, אלא שלאונסו יש לו נסיבות המכריחות אותו לצאת מהבית מדרש לעשות סיבוב בעולם לסדר כמה ענינים, אך לא להרגיש שהמקום שלו הוא אותו מקום שמסתובב ומתעסק בעיני העולם.

ג] כעת נוכל להבין יותר את המושג ישיבה, ומדוע נקרא מקום שבו לומדים הרבה שעות ביום ישיבה, משום שאין זה מקום שנמצאים בו הרבה שעות ולומדים, אלא זה הבית שלנו, זה הישוב שבו אנו גרים, ונהי שאנו צרכים לצאת מידי פעם לעיסוקים שלנו, אך לאן שנלך תלווה אותנו התחושה שאנו גרים בתוך הישיבה, וזה ביתנו, עד שאם ישאלו אותנו היכן אנו גרים, נענה שהמקום בו אנו גרים, ושם הוא ביתנו לנצח, הוא הבית מדרש, אלא שלצורך שאר עניני החיים אנו יוצאים לישון בבית שנמצא במקום פלוני, וצריכים לסדר ענינים כאלו וכאלו במקום פלוני, אך הרגשת החיבור לבית ומקום, הוא מקום הלימוד.

לתגובות ולרשימת תפוצה: 7692680@gmail.com

נא להמנע מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

שבת שלום ומבורך